

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ” – ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

КАТЕДРА “ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ”

ТЕЗИСИ НА ПРАКТИЧЕСКО УПРАЖНЕНИЕ № II-2

**ЗА РЕДОВНО ЗАНЯТИЕ И САМОСТОЯТЕЛНА ДИСТАНЦИОННА ПОДГОТОВКА
ПО**

„УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ”

ЗА СТУДЕНТИ ОТ МУ – ПЛЕВЕН, ЗАДОЧНО ОБУЧЕНИЕ

СПЕЦИАЛНОСТ „УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ”

ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „МАГИСТЪР“

СЛЕД „БАКАЛАВЪР“ ПО РЕДА НА ЧЛ. 3, АЛ. 2 И 3 ОТ ЕДИ – 2006 Г

**ТЕМА: „КОНЦЕПТУАЛЕН МОДЕЛ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ ЗДРАВНИ ГРИЖИ.
ТЕОРИИ И МОДЕЛИ НА СЕСТРИНСКИТЕ ГРИЖИ“**

**РАЗРАБОТИЛ: ДОЦ. МАКРЕТА ДРАГАНОВА, Д.М.
АС. МИЛЕНА СЪЛЕВА**

Гр. Плевен

2020 год.

УЧЕБНИ ЦЕЛИ:

В края на занятието студентите да са в състояние:

1. Да изброяват елементите на сестринската метапарадигма.
2. Да познават теоретиците и техните теории за сестрински грижи: кои елементи от сестринската метапарадигма са в основата им.
3. Да посочват: компонентите на основните грижи; условията, които винаги присъстват и патологични състояния, които променят основните нужди.

ПЛАН НА ЗАНЯТИЕТО:

1. Същност на сестринската метапарадигма – елементи/ понятия:

- ✓ Лицето – пациент/клиент, семейство, общност;
- ✓ Околната среда;
- ✓ Здравето – степента на здравословно или болестно състояние ;
- ✓ Сестринството – всички действия, характеристики и качества на индивида, предоставящ сестрински грижи.

2. Дефиниция на Верджиния Хендерсон за „уникалната функция на сестрата“ (2003):

„Уникалната функция на сестрата е да подпомага индивида (болен или здрав) в извършването на такива дейности, които способстват за здравето или за възстановяването му (или за спокойна смърт) и които той сам би изпълнявал, ако имаше за това необходимата сила, желание или знания, и то да прави това по такъв начин, че да помогне индивида да придобие независимост колкото е възможно по-бързо.“

3. Концептуален модел на Виржиния Хендерсон:

- Четиринадесет фундаментални човешки нужди;
- Условия, които винаги присъстват и оказват влияние на основните нужди;
- Патологични състояния (съпоставени със специфични заболявания), променящи основните нужди.

4. Теории и модели на сестринските грижи:

- ✚ Теория на Флорънс Найтингел за околната среда (физическа, психологическа и социална).
- ✚ Теория на Хилдегард Пеплоу за междуличностните отношения – четири фази в развитието на отношенията „сестра-пациент“:
- ✚ Теория на Фей Абделах за типологията на сестринските проблеми – три категории сестрински проблеми; елементи – лицето, здравето и сестринството.
- ✚ Теория на Орландо за сестринския процес – поведението на пациента, реакция и дейност на сестрата.

- ✚ Теория на Левин за адаптацията и цялостните грижи за пациента – да се стимулира адаптацията на индивида опирайки се на принципите за съхранение и отговора на организма.
- ✚ Поведенчески системен модел на Джонсън – възстановяване, поддържане или постигане на равновесие и стабилност на индивида (устойчиво състояние на всички подсистеми в организма).
- ✚ Модел на Роджърс за уникалните човешки същества и тяхното взаимодействие с околната среда.
- ✚ Теория на Орем за самопомощта – дефицит на самопомощта ролята на сестринските системи.
- ✚ Теория на Кинг за постигане на целите – подпомагане на индивидите за пълноценно функциониране в различните си роли.
- ✚ Системен модел на Нюман – индивида е отворена динамична система в постоянно взаимодействие с околната среда; сестрински процес.
- ✚ Адаптационен модел на Калиста Рой - пет основни елемента: лицето, здравето, околната среда, цел на сестринството и сестринските дейности.

ПРАКТИЧЕСКА РАБОТА:

Задача 1.

Студентите се разделят на групи и всяка група получава казус.

Задача: Прочетете казуса и изпълнете писмено поставените в края на текста задачи.

След като прочетохте казуса си представете, че Вие сте сестра, която работи с местния лекар в селището, където живее Ян със семейството си. Ян се завръща в общността си и в първите седмици Вие трябва да проследявате по-нататъшното развитие на състоянието му и справяне с новата ситуация. Вашите задачи са следните:

1. Според концептуалния модел на Вирджиния Хендерсон определете при кои фундаментални човешки нужди Ян е зависим и при кои не е.
2. Кои условия, които винаги присъстват оказват влияние върху неговите нужди – възраст, емоционално състояние, социален и културен статус...
3. Какви дейности /сестрински мерки/ мероприятия ще предприемете съвместно с Ян за оказване на помощ и справяне със семейството в тази ситуация.

Табл. 1 Концептуален модел на Виржиния Хендерсон

Компоненти на основните грижи	Условия, които винаги присъстват и оказват влияние на основните нужди	Патологични състояния /съпоставени със специфични заболявания/, променящи основните нужди
Помагане на пациента при следните функции или създаване на условия, които ще му позволят да: 1. Диша нормално. 2. Яде и пие достатъчно. 3. Отделя чрез всички отделителни пътища. 4. Да се движи и да поддържа желаната поза (ходене, сядене, лежане и промяна от едно в друго положение). 5. Да спи и да почива. 6. Да избира подходящо облекло, да се облича и съблича. 7. Да поддържа температурата на тялото в нормалните граници чрез приспособяване на облеклото и промяна на околната среда. 8. Да поддържа тялото си чисто, добре подстриган и предпазване на кожата. 9. Да избягва опасности от околната среда и да избягва нараняване на другите 10. Да осъществява комуникация с другите чрез изразяване на чувства, нужди, страхове и т.н. 11. Да уважава според религията си 12. Да извършва работа, която му доставя чувство за реализация 13. Да играе или да участва в различни видове развлечения 14. Да се обучава, да открива или да задоволява любознателността си, което води до нормално развитие и здраве	1. Възраст: новородено, дете, младеж, възрастен, лице на средна възраст, много възрастен и умиращ. 2. Темперамент и емоционално състояние или променящо се настроение: - а/ "нормално" или - б/ еуфорично и хиперактивно - в/ загриженост, страх, възбуденост или истеричност - г/ депресия и хипоактивност 3. Социален и културен статус: член на семейство с приятели и положение или човек, който е относително самотен и/или трудно адаптиращ се, мизеристичен. 4. Физически и интелектуални способности - а/ нормално тегло - б/ тегло под нормата - в/ свръхтегло - г/ умствено нормален - д/ с умствени отклонения - е/ умствено надарен - ж/ нормални сетива за чуване, виждане, равновесие и допир - з/ загуба на специални сетива - и/ нормална двигателна сила - й/ липса на двигателна сила	1. Видими нарушения на течния и електролитен баланс, включващи състояние на глад, силно повръщане и диария 2. Остра нужда от кислород. 3. Шок (включително колапс и кръвоизлив). 4. Нарушения на съзнанието - припадане, кома, делириум. 5. Излагане на студ и топлина, които предизвикват подчертано абнормална телесна температура. 6. Състояние на остра треска (всички случаи). 7. Локално нараняване, рана и/или инфекция. 8. Заразно заболяване. 9. Предоперативно състояние 10. Следоперативно състояние 11. Иммобилизация поради заболяване или предписано лечение 12. Постоянна или упорита болка

Източник: Хендерсон, В. Основни принципи на сестринските грижи. Международен съвет на сестрите. Женева, 1997 (Превод на български доц. Г. Грънчарова и М. Драганова).

Задача 2.

Като използвате информацията от лекционния материал определете кой или кои елементи от сестринската метапарадигма е или са в основата на развитието на теориите на посочените автори.

Определете съответно целта на сестринството и попълнете основните характеристики в теориите следвайки представения пример за Теорията на Флоранс Найтингел.

ТЕОРЕТИК	Елемент/и на сестринската парадигма	Цел на сестринството	Основна характеристика на теорията
Флоранс Найтингел	Околна среда	Да подпомогне пациента да запази своята жизненост посредством контрол на околната среда	Осигуряване на здравословна физическа, психологическа и социална среда чрез контролиране на 5 главни елемента на околната среда (вентилация, осветеност, топлина, излъчвания и шум)
Хилдегард Пеплоу			
Фей Абделах			
Мира Левин			
Доротей Орем			
Аймъджийн Кинг			
Калиста Рой			

САМОСТОЯТЕЛНА ПОДГОТОВКА НА СТУДЕНТИТЕ:

1. Г. Грънчарова, М. Драганова - Управление на здравните грижи, 2016 г.
2. Лекционен материал - Лекция 4 - втори семестър.